

Motion till riksdagen 2012/13:Ub330

av Lars Tysklind och Barbro Westerholm (FP)

Utbildning och forskning om manipulativt ledarskap

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av forskning om manipulativt ledarskap och att frågan uppmärksammas i relevanta yrkesutbildningar.

Motivering

År 1995 biföll riksdagen Barbro Westerholms motion ”Andlig kränkning” om destruktiva rörelser och de hälsomässiga följder (1994/95:So406) som främst ungdomar upplevt efter det att de växt upp i en destruktiv rörelse eller sökt sig till en sådan. Utredningen *I god tro* (SOU 1998:113) som följde lyfte särskilt fram barnens situation. Utredningen fann att barns uppväxtvillkor i sekter ibland kan vara oroväckande, problematiska och ofta oacceptabla i ett demokratiskt samhälle. Barnen styrs och kontrolleras t.ex. delvis genom rädsla för upptäckt och straff. Utifrån rörelsens centrala mål är det både funktionellt och viktigt att forma barnen till auktoritetstro, underordning och lydnad. Kritiskt tänkande och ifrågasättande uppmuntras inte. Fysisk bestraffning av barn ifrågasätts inte och positiv inställning till aga förekommer.

Utredningen fann att kunskapen om nya religiösa rörelser, medlemmarnas livsbetingelser och eventuella konsekvenser för samhället är bristfällig. Man föreslog en speciell forskningssatsning på barnens situation inom dessa rörelser. Någon sådan forskning har därefter inte initierats. Utredningen konstaterade vidare att det finns många brister i systemet, till exempel vid skolors förvaltning, rektors kompetens och tillsynen av de fristående skolorna. Utredningen ansåg även att skolhälsovården behövde ses över liksom den så kallade hemundervisningen.

Förslaget om att råd och anvisningar för personal inom skola, barnomsorg, socialtjänst och sjukvård som möter dessa barn har inte genomförts. Persona-

Fel! Okänt namn på

len saknar ofta både kunskap och erfarenhet inom området. Utredningen ansåg vidare att socialtjänsten borde ta ett större ansvar om de rörelser som till exempel förespråkar barnaga och andra aktiviteter som strider mot de lagar och regler som finns inom socialtjänstens intresseområde. Utredningen var tydlig på att åtgärder behövde vidtas för att förebygga att barn får illa i vissa rörelser. Remissbehandlingen visade att en majoritet av de svenska sakkunniga på barnområdet stödde utredningens förslag men inga åtgärder har sedan vidtagits. Däremot har händelser inträffat som enligt vår mening visar att utredningens förslag måste förverkligas. De redovisas bland annat i boken *Sektbarn* av Charlotte Essén, som utkom 2008. Den handlar om barn som växt upp i slutna, extrema, ofta religiösa grupper och påtalar bristen av kunskap om hur många barn det handlar om samt bristen på forskning utifrån ett barnperspektiv.

Men det kommer även rapporter om vuxna som farit illa av medlemskap i en manipulativ, destruktiv rörelse och drabbats av psykiska störningar. Vi vet dock inte hur vanligt det är eftersom orsaken till de psykiska störningar de uppvisar inte registreras. Samtidigt finns det människor som trivs i sin rörelse och också om dem är vår kunskap bristfällig.

I Sverige har vi endast frivilligorganisationer som tar sig an frågor om manipulativa rörelser. Ett rehabiliteringscenter för avhoppare från manipulativa rörelser har börjat byggas upp vid Bräcke Diakonis Rehabcenter Mösseberg. Det är bra men otillräckligt.

Också samhället måste avdela resurser för att förebygga att människor råkar illa ut och för att hjälpa dem som fått problem genom sitt medlemskap i en manipulativ rörelse. Vi anser att samhället måste satsa på oberoende forskning om varför man söker sig till en manipulativ, destruktiv rörelse och livet i den. Det behövs också utbildning av de yrkesgrupper som kan möta människor som tillhör eller tillhört en manipulativ rörelse om vad rörelserna står för och hur de arbetar och vad man kan göra för att hjälpa människor som varit illa ute på grund av sitt medlemskap. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 28 september 2012

Lars Tysklind (FP)

Barbro Westerholm (FP)